

**Expunere de motive
la propunerea legislativă
privind reglementarea parteneriatului civil**

Parteneriatul civil este un contract încheiat în fața unui notar public, fără nici un fel de discriminare, între două persoane adulte de sex diferit ori de același sex, care consimt să conviețuiască în baza afecțiunii, respectului și sprijinului reciproc și a egalității în drepturi.

Cunoscut și sub numele de concubinaj, coabitare sau uniune consensuală, parteneriatul civil, a premers căsătoriei din perspectiva dreptului civil, reprezentând, în același timp, o alternativă la aceasta. Atât dreptul roman cat și jus valachicus îl includ ca formă de conviețuire de tip legal între două persoane.

De asemenea, legislația română în vigoare cuprinde trimiteri la instituția parteneriatului în OUG 102/2005 republicată în 2011 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European și a cetățenilor Confederației Elvețiene, aparută în Monitorul Oficial, Partea I nr. 774 din 2 noiembrie 2011: “partener – persoana care conviețuiește cu cetățeanul Uniunii Europene, dacă parteneriatul este înregistrat conform legii din statul membru de origine ori de proveniență sau, în cazul în care parteneriatul nu este înregistrat, relația de conviețuire poate fi dovedită” (Cap.I, Art.2, par.7).

Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității include partenerii ce formează parteneriatul civil printre membrii familiei în Art. 2 pct. (1), lit. (b): “membrii familiei înseamnă

soțul/soția, persoana care conviețuiește cu victima, fiind angajată într-o relație intimă și gospodărind împreună cu aceasta de o manieră stabilă și continuă (...).”

Recunoașterea acestor familii în afara sferei căsătoriei este o reflectare și o transpunere în plan legislativ a evoluției societății, a normelor și valorilor actuale din perspectiva egalității și a nediscriminării. Realitatea din societatea românească contemporană reflectă coexistența tipurilor de familii în forme diverse, de tipul cuplurilor ce decid să coabiteze în afara căsătoriei sau nu pot să se căsătorească și a cuplurilor formate în comunități etnice tradiționale în baza respectării unor reguli cutumiare.

La recensământul din 2002, 828.000 de persoane au declarat că trăiesc în „uniune consensuală” (3,9% din populație), iar sondajele mai recente arată o creștere de până la 5,7% în 2008. Recensământul din 2011 oferă cifre similare, peste 800.000 de cetățeni români afirmând că trăiesc în astfel de uniuni. Această stare de lucruri reflectă o mai mare diversitate a relațiilor de cuplu, în concordanță cu evoluția realităților și mentalităților din întreaga lume democratică. Obligația statului român este de a oferi protecție egală în fața legii tuturor acestor forme de conviețuire familială așa cum o face, începând cu 1989 și în diverse forme, cvasi-majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene.

În 1989, Danemarca a reglementat pentru prima dată în lume parteneriatul înregistrat. Măsuri similare au fost luate apoi în Norvegia (1993), Suedia (1995), Islanda (1996), și Finlanda (2002). În 1998, Belgia prevede instaurarea coabitării legale.

În 1999, Franța a introdus Pactul civil de solidaritate. Germania a creat Lebenspartnerschaft (parteneriatul de viață) în 2001. Luxemburg a introdus *uniunea civilă* în 2004, iar Slovenia a stabilit parteneriatul înregistrat în 2005. Elveția a creat parteneriatul înregistrat care a fost votat prin referendum în 2005. Marea Britanie a creat parteneriatul civil în 2004 iar în 2014 a recunoscut și căsătoriile între persoane de același sex.

Alte state Europene au adoptat reglementări privind coabitarea și parteneriatul înregistrat sau neînregistrat. Olanda recunoaște prin lege coabitarea înregistrată din 1979, iar parteneriatul înregistrat din 1999. Croația recunoaște parteneriatul înregistrat din 2006 – acesta include obligații comune de susținere și întreținere, dreptul la succesiune, dreptul de preluare a contractului de închiriere, taxarea comună.

În 2007, a fost modificat și Codul Civil al Ungariei în vederea adoptării parteneriatului înregistrat. Pe 9 octombrie 2014, Parlamentul Estoniei a votat legea parteneriatului civil, Estonia devenind astfel prima țară din fostul bloc sovietic care legalizează parteneriatul civil. Tot în acest an, Malta a recunoscut parteneriatul civil.

Grecia a permis în 2008 înregistrarea parteneriatului civil de către cupluri heterosexuale, însă a exclus cuplurile homosexuale - o măsură discriminatorie, a stabilit Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) în 2013. Astfel că, în decembrie 2015, parlamentul elen a decis să extindă parteneriatul civil și la cuplurile formate din persoane de același sex.

Întrucât și Italia a fost condamnată la CEDO, în iunie 2015, într-o speță asemănătoare, parlamentul de la Roma a luat în discuție o lege pentru recunoașterea parteneriatului civil. Prin Decizia din luna iunie 2015 a CEDO a decis că "Italia nu și-a îndeplinit obligația de a asigura cetățenilor un cadru juridic specific care prevede recunoașterea și protecția uniunii lor", arătând, într-adevăr, că Italia a încălcat articolul 8 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului. Statele membre au, așadar, obligația de a recunoaște fie căsătoria fie parteneriatul civil pentru cuplurile formate din persoane de același sex. Până la depunerea acestui proiect de lege, Senatul italian a adoptat proiectul, urmând ca, în câteva săptămâni, Camera Deputaților (care este decizională) să îl voteze, la rândul ei. Astfel, Italia va deveni cea de a 22-a țară membră a Uniunii Europene care legislaază sub forma parteneriatului civil ori a căsătoriei familiile formate din persoane de același sex.

Cele 21 state membre ale Uniunii Europene care, până în prezent, recunosc parteneriatul civil ori drepturile persoanelor LGBT de a întemeia o familie sunt: Austria, Belgia, Cipru, Croația, Cehia, Danemarca, Grecia, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Ungaria, Irlanda, Luxemburg, Malta, Olanda, Portugalia, Slovenia, Spania, Suedia, Marea Britanie.

Ar fi o singularizare a țării noastre de neînțeles pentru lumea democratică dacă România nu va legifera în sensul recunoașterii parteneriatului civil. Cum deciziile CEDO au un caracter obligatoriu pentru toate statele membre ale Consiliului Europei, și țara noastră va fi nevoită, mai devreme sau mai târziu, să legifereze în acest sens. Ar fi însă regretabil să fie așteptată mai întâi o decizie de condamnare a CEDO a țării noastre într-o posibilă speță similară, când prezentul proiect de lege poate reglementa într-un mod just această chestiune.

Propunerea legislativă de față nu implică resurse financiare suplimentare de la bugetul de stat, cheltuielile aferente putând fi acoperite prin taxele de înregistrare și cele de notificare a relației de parteneriat civil. Această lege va reprezenta un progres notabil în materia respectării drepturilor omului din România pentru cuplurile care decid să-și organizeze astfel viața de familie.

Punctul de vedere al guvernului exprimat cu prilejul primelor două dezbateri asupra acestui proiect de lege din actuala legislatură este unul care tinde să facă o confuzie între parteneriat civil și căsătorie, fiind axat pe discutarea acesteia din urmă. Dar parteneriatul civil și căsătoria sunt instituții complementare care pot coexista. Sper ca noul guvern să formuleze un punct de vedere mult mai bine ancorat juridic în tema de fond și prin care să susțină inițiativa legislativă.

Este de remarcat și faptul că la cea de a doua dezbateră parlamentară din legislatura 2012-2016, susținerea din partea deputaților și senatorilor a crescut, două comisii acordând avize favorabile proiectului (*Comisia pentru egalitate de șanse* din Senat, respectiv *Comisia pentru muncă și protecție socială* din Camera Deputaților).

Acest lucru demonstrează o dată în plus că lucrurile sunt în schimbare și la nivel politic și că dezbaterile publice și cea politică asupra acestei teme face ca ea să devină mai bine înțeleasă iar anumite prejudecăți să fie depășite.

Un alt pas important a fost acela că Parlamentul României a organizat, pentru prima dată o conferință dedicată susținerii parteneriatului civil și a drepturilor persoanelor LGBT. Conferința *“Importanța recunoașterii parteneriatului civil și a drepturilor persoanelor LGBT în România”* a fost organizată de către Camera Deputaților prin Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, și s-a desfășurat luni, 29 februarie 2016, începând cu ora 12.00, la sala “Drepturilor omului” din Palatul Parlamentului.

Au luat cuvântul parlamentari, ambasadori și reprezentanți ai ambasadelor SUA (Dean Thomson, Însarcinatul cu afaceri al ambasadei SUA), Olandei (ambasadoarea Stella Ronner-Grubačić), Finlandei, Germaniei, Marii Britanii, Suediei, Spaniei, Canadei, personalități publice, membri ai unor ong-uri pentru a susține necesitatea adoptării unei legislații prin care să fie recunoscut parteneriatul civil atât pentru cupluri formate din persoane heterosexuale, cât și pentru cupluri formate din persoane de același sex.

Deși inițial Biroul Permanent al Camerei Deputaților a respins desfășurarea evenimentului, ulterior, la intervenția președintelui Valeriu Zgonea care le-a explicat colegilor că organizarea unei astfel de conferințe este perfect regulamentară și că afirmarea unor opinii în această privință nu poate fi oprită, sala “Drepturilor Omului” a fost acordată iar evenimentul a putut avea loc. Simpla desfășurare a conferinței organizate de către Parlamentul României reprezintă în sine un nou pas important înainte.

Însă, cu prilejul primei propuneri a acestui proiect de lege, atât în calitate de cetățean cât și de deputat, am fost profund dezamăgit nu doar de votul copleșitor împotriva unei reforme necesare pentru ca România să devină o democrație solidă și respectată de către partenerii din Uniunea Europeană, ci și de modul în care a fost

falsificat Raportul Comisiei Juridice, de Disciplină și Imunități a Camerei Deputaților privind respingerea propunerii legislative pentru recunoașterea parteneriatului civil.

La momentul votului au participat 11 deputați, dar în Raport s-a scris că au fost prezenți 24 din 25 de membri. Culmea este că, în raport este scris că ar fi existat și un vot în favoarea proiectului, deși nu a existat nici unul! Filmarea ședinței în care se poate vedea limpede acest lucru, la acest link:

(la minutul 41.35)

Raportul a fost falsificat pentru că Art. 51 pct. 5 din Regulamentul Camerei Deputaților prevede că dacă un parlamentar lipsește nemotivat de la ședințele Comisiei din care face parte nu i se va mai acorda diurna pe o lună și i se va reține a 21-a parte din indemnizația lunară. Astfel, deși deputații nu au fost prezenți în numărul necesar pentru întrunirea cvorumului la Comisie de minimum 13 (ei fiind, în realitate 11) așa cum o cere Regulamentul la Art. 51 pct. 3., Raportul a fost totuși întocmit și trimis plenului într-un mod fraudulos.

Or, acest lucru, indiferent despre ce lege este vorba, reprezintă o încălcare a procedurilor și principiilor democrației, fiind, în esență, o fraudare a votului. Reputația Parlamentului României este destul de proastă pe plan intern și internațional și se va menține astfel dacă asemenea atitudini și practici nu vor fi stopate.

Am apelat la Biroul Permanent pentru a face lumină în acest caz, iar plângerea mea a fost trimisă tot Comisiei Juridice, de Disciplină și Imunități a Camerei Deputaților pentru soluționare. Inculpatul devine, așadar, propriul judecător! Nici până la momentul redepunerii proiectului de lege în martie 2016, așadar 2 ani după cele întâmplate, nu am primit vreun răspuns la plângere. În plenul Camerei Deputaților am explicat situația cerând o rediscutare cu respectarea procedurilor la Comisia Juridică. Nimeni nu a venit să conteste ceea ce am relatat dar nici nu s-a dat curs solicitării mele. Am spus, printre altele:

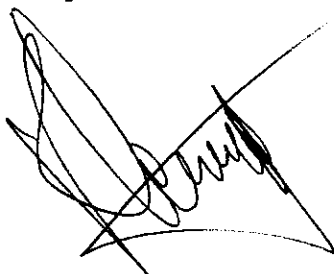
"Stimați colegi, în primul rând, suntem în fața unei fraude, a unei fraudări a votului la Comisia juridică. (...) Presa a prezentat știri pe această temă. O dezbatere în plenul Parlamentului în baza unui raport întocmit în mod fraudulos va avea reverberații la nivel național și la nivel internațional. De aceea, vă spun că pentru această instituție, indiferent despre ce lege este vorba, felul în care noi ajungem s-o dezbatem în plen reprezintă o chestiune extrem de gravă. Eu am făcut apel mai devreme la liderii de grup, încă mai poate fi retrimisă la comisie această lege, dacă există măcar o înțelepciune și o dorință de a salva această instituție. Pentru că, vă spun, reverberațiile vor fi la nivel internațional. (...) Din partea comisiei, eu personal nu recunosc acest raport. Vă spun că am făcut apel la Biroul permanent de două ori, am revenit cu un apel pentru ca tema să fie rediscutată în comisie, iar raportul să fie întocmit într-un mod legal, într-un mod corect."

Atașez două scrisori în sprijinul acestei propuneri, ca anexe la Expunerea de motive.

În numele inițiatorilor:

Remus Cernea

Deputat independent

**Scrisoare deschisă de la cel mai mare intergrup din Parlamentul European
către Parlamentul României pentru susținerea parteneriatului civil**

Dragi colegi ai Parlamentului României,

19 state membre ale UE permit în prezent cuplurilor de același sex să își oficializeze relația, aceasta fiind recunoscută legal, de către stat. Alte câteva state, inclusiv Cipru, Grecia și Polonia, iau în dezbatere această posibilitate. Vă invităm să priviți cu deschidere posibilitatea de a permite cuplurilor ce se iubesc, care doresc să își petreacă viața unul cu celălalt, să își oficializeze angajamentul în fața statului român și a societății.

Acest lucru este, din toate punctele de vedere, minimul pe care l-ar putea cere orice cuplu: stabilitate, unitate și angajament. Simplul fapt de a fi împreună poate însemna foarte mult, dar a fi recunoscuți ca un cuplu, de către societate și de către stat, este la fel de important pentru lesbiene și gay cum este pentru majoritatea heterosexuală. Iar a fi împreună, pur și simplu, nu este destul atunci când în viață sunt întâmpinate dificultăți. De exemplu, atunci când o persoană din cuplu se îmbolnăvește și este spitalizată, iar partenerului nu îi sunt date informații pe motiv că este un "străin", sau când cuplurile ce au fost angajate într-o relație, se separă, iar partea mai slabă din punct de vedere financiar nu beneficiază de suport sau protecție legală, sau în situația în care cuplurile ce au o relație îndelungată se confruntă cu moartea unuia din ei, iar partenerul văduv este lăsat cu nimic, după 10, 20, 30 de ani de viață comună.

Parteneriatele civile reprezintă un sprijin și o plasă de siguranță pentru persoanele ce se iubesc una pe cealaltă. Acestea nu vor afecta drepturile sau viața nimănui, ci vor furniza o bază minimală pentru o protecție decentă pentru aceia care au nevoie cel mai mult de ea. Facem apel la dumneavoastră în speranța că veți lua în considerare în mod deschis această posibilitate.

Ulrike Lunacek si Michael Cashman
Membri ai Parlamentului European

Dear colleagues in the Parliament of Romania,

19 EU countries currently allow same-sex couples to enter a legal relationship, recognized by the State. Several more including Cyprus, Greece and Poland are discussing this possibility. We call on you to look openly at the possibility of allowing couples of loving adults, who hold one another to be the person they wish to spend their life with, to show this commitment in the eyes of the public and Romanian State.

This is by all means the least any couple could ask for: stability; unity; commitment. Simply being together may mean a lot, but being recognized as a couple by the public and the state is as important for lesbians as gays as it is for the heterosexual majority. And simply being together isn't enough when life comes in the way. When one of a loving couple gets sick and is hospitalized but the partner isn't given information because of being a 'stranger'. And when committed couples separate, and the economically weaker party doesn't benefit from the protection of the law. When life-long couples see one of them pass away, and the widowed partner is left with nothing after 10, 20, 30 years of common life.

Civil partnerships are a support and a safety net for individuals who love each other. They will not affect the rights or the lives of anyone else, yet they will provide the most basic amount of decent protection for those who need it most. We call on you to consider this possibility openly.

Ulrike Lunacek and Michael Cashman
Members of the European Parliament

Vă scriem pentru a încuraja membrii Parlamentului României să voteze în favoarea propunerii legislative privind parteneriatul civil

Reglementările propuse trasează cerințe legale clare ce trebuie îndeplinite și nu implică premise religioase:

- (1) Nicio confesiune religioasă care activează legal în România nu are obligația de a oficia parteneriate civile;
- (2) Regimul căsătoriei religioase este reglementat de un cadru legislativ separat și nu are legătură cu cel al parteneriatului civil.

Egalitatea familiei face parte din problematica drepturilor civile și a justiției. Din perspectivă istorică, uniunea civilă a precedat instituția căsătoriei și nu trebuie confundată cu diferitele concepții teologice asupra tradițiilor și a familiei. Bisericilor și grupurilor religioase nu le revine dreptul de a interzice formarea parteneriatelor civile, aflate în sfera competenței exclusive a autorității legislației române. Nu intră în competența niciunei confesiuni religioase să nege devotamentul și dragostea reciprocă din familiile, prezente și viitoare, care trăiesc în diferite forme de uniune civilă. Parteneriatul civil nu este o amenințare la adresa căsătoriei religioase, ci o modalitate complementară de recunoaștere a drepturilor familiale pentru acele cupluri iubitoare și devotate care constituie familii în afara instituției căsătoriei.

Familiile din România au la bază realități multiple și diferite: toate sunt însă îndreptățite la protecție egală din partea legii. Nu poate exista loc pentru discriminare întemeiată exclusiv pe o anumită concepție asupra structurii familiei. Recunoașterea de către stat a diferitelor tipuri de familii nu subminează fundamentele societății; în schimb, a nu garanta protecție egală din partea legii va conduce întotdeauna la acest rezultat.

Semnatori:

București, 04.03.2014

Metropolitan Community Churches

European Forum of LGBT Christian Groups

Global Justice Institute

ECPI-Euroregional Center for Public Initiatives

**We are writing to encourage the members of the Romanian Parliament to
vote in favour of the Civil Partnership bill**

The proposed regulations set out clear legal requirements that must be fulfilled and do not imply any religious premises:

- (1) There is no obligation on any denomination activating legally in Romania to host civil partnerships;
- (2) The regime for religious marriage is regulated by a separate legal regime and has no connection whatsoever with civil partnership legal framework.

Family equality is a civil rights and justice issue. Historically, civil union precede the marriage institution and must not be confused with differing theological understandings of traditions and family. It is not for Church and faith groups to deny the formation of civil partnerships, under the exclusive competence of the authority of Romanian legislation. It is not in the competence of any denomination to deny the commitment and love for each other within existing and future families living in various forms of civil unions. Civil partnership is not a threat to religious marriage, but a complementary way of recognizing family rights for those loving and caring couples that are family outside of the marriage institution.

Romanian families come with many different realities: all are deserving of equal protection under the law. There is no room for discrimination based solely on one understanding of family structure. The state's recognition of different types of families does not undermine the fabric of society; failing to provide equal protection under the law always does.

Signatures:

Bucharest, 04.03.2014

Metropolitan Community Churches

European Forum of LGBT Christian Groups

Global Justice Institute

ECPI-Euroregional Center for Public Initiatives